

18. 4. 2013

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Musí společnost své vlastní akcie opravdu vždy zcizit?

Mezi předními českými odborníky na právo obchodních společností nepanuje shoda ohledně odpovědi na otázku, zda akciová společnost, která nabyla vlastní akcie na základě usnesení valné hromady, je povinna tyto akcie v budoucnu zcizit. Na dalších řádcích se pokouším i za pomoci německy mluvících kolegů tento názorový rozkol vyřešit.

GLATZOVA & Co.
Advokátní kancelář - Law firm

Gramatický výklad je jasný, ale...

Úplatné nabytí vlastních akcií na základě usnesení valné hromady upravuje především ust. § 161a odst. 1 obchodního zákoníku. Jako jednu z povinných náležitostí, kterou usnesení valné hromady musí obsahovat, stanoví „*dobu, po kterou může společnost akcie nabývat, ne delší než 5 let*“. Gramatickým výkladem tohoto ustanovení lze dospět k závěru, že usnesení valné hromady může omezit společnost v nabývání vlastních akcií dobou, která nesmí přesáhnout pět let. O povinnosti zcizit nabyté akcie v uvedené lhůtě není v tomto ani jiném ustanovení obchodního zákoníku zmínka.[1]

Poněkud překvapivě však působí názor v odborné literatuře,[2] že „*pravidlo v odstavci 1 písm. a) bod 2 využívá slova „dobu, po kterou může společnost nabývat“ a nemá žádného pravidla o tom, zda je nutno tyto akcie také v této lhůtě zcizovat. Jinde však zákon zcizení výslovně nařídil (§ 161a odst. 2 nebo 3, § 161b odst. 3 apod.). Soudíme však, příklonem k eurokonformnímu výkladu v souladu s čl. 19 odst. 1 písm. a) Druhé směrnice („*authorisation shall be given by the general meeting, which shall determine the terms and conditions of such acquisitions, and, in particular ... the duration of the period for which the authorisation is given*“), že lhůta vymezená valnou hromadou v usnesení podle písmene a), ne delší než 5 let, je lhůtou nejen pro možné nabývání, ale také pro zcizení. Opačný výklad stojící na gramatickém výkladu českého práva je dle našeho soudu jednak v rozporu s podstatou a cíli Druhé směrnice a současně by umožňoval časově neomezenou existenci fiktivního kapitálu.“*

Jaký je tedy eurokonformní výklad?

Volným překladem výše citovaného článku 19 odst. 1 Druhé směrnice Rady 77/91/EHS ze dne 13. prosince 1976[3] (dále jen „Druhá směrnice“) lze dovodit, že valná hromada určuje podmínky nabytí vlastních akcií, zejména dobu, na kterou je povolení (nabývat vlastní akcie) uděleno. Po uplynutí této doby pak povolení nabývat vlastní akcie zaniká a akcie není možné na základě předmětného usnesení valné hromady dále nabývat.

Na scestí nás však zavádí oficiální překlad uvedeného článku, když zmiňuje dobu, „*na kterou může*

společnost akcie nabyt“. Taková formulace opět budí dojem, že společnost je v uvedené lhůtě povinna akcie např. zcizit. Tento překlad a výklad považuji za nesprávný.

Jinak totiž nelze odůvodnit výsledek transpozice tohoto článku Druhé směrnice do rakouského akciového zákona. Ten v § 65 odst. 1 bod 4 či 8 stanoví, že *„společnost smí nabyt vlastní akcie jen ... na základě nejvýše 30 měsíců platného zmocnění valné hromady“*. V odborné komentářové literatuře je k tomuto ustanovení zastáván jednoznačný názor, že uvedené omezení se týká pouze doby pro nabytí vlastních akcií, nikoliv doby pro jejich vlastnictví: *„Zákon stanoví jen dobu trvání zmocnění k nabytí, rezignuje naproti tomu na stanovení zvláštní doby držby a na rozdíl od původní právní úpravy nepředepisuje povinnost akcie prodat, která by šla nad rámec § 65a...“*. [4]

Stejná transpozice byla provedena do německého akciového zákona. Ustanovení § 71 odst. 1 bod 8 se liší prakticky jen v tom, že stanoví maximální lhůtu jako pětiletou. Výklad německých odborníků je pak stejný jako u rakouských kolegů: *„Časové omezení platí pouze pro nabytí akcií. To odpovídá vůli zákonodárce a vyplývá z dikce § 71 odst. 1 bod 8 věta 1, ve které se hovoří pouze o nabytí. Následný prodej se tudíž může uskutečnit také až po tomto okamžiku, což má význam při vydávání programů opcí na akcie...“*. [5]

Vzhledem k tomu, že Rakousko a Německo patří mezi členské státy, které výrazně prosazují myšlenku tvorby a ochrany základního kapitálu v akciové společnosti, je špatná transpozice Druhé směrnice z jejich strany prakticky vysoce nepravděpodobná.

Zpátky do České republiky

Pro uvedený výklad nemusíme ani chodit za hranice. Rovněž prof. Dědič míní, že jde o stanovení *„doby platnosti usnesení valné hromady, která nesmí být delší než pět let, tj. doby, po kterou představenstvo smí využít oprávnění k nabývání vlastních akcií dané valnou hromadou (původně se jednalo o dobu, na kterou může společnost akcie nejdéle nabyt, takové omezení však bylo opuštěno, neboť se neslučovalo s požadavky Druhé směrnice; podle platné právní úpravy není nutné, aby společnost takto nabyté akcie zcizila ve stanovené lhůtě, ledaže valná hromada takovou lhůtu - a to i delší pěti let - dobrovolně určí)“*. [6]

Jak naznačuje prof. Dědič, vůli českého zákonodárce neomezovat společnost v držení vlastních akcií žádnou dobou lze dovodit i z novelizace ust. § 161a odst. 1 obchodního zákoníku. Do 31. prosince 2004 totiž toto ustanovení zmiňovalo dobu *„na jakou“* může společnost vlastní akcie nabyt. Uvedená dikce však byla zákonem č. [554/2004](#) Sb. jako rozporná s Druhou směrnicí opuštěna.

Pro úplnost zbývá dodat, že eurokonformní znění zachovává i zákon o obchodních korporacích. Ten v § 301 odst. 2 písm. b) obdobně jako současný obchodní zákoník zmiňuje *„doby, po kterou může společnost na základě tohoto pověření akcie nabývat, ne delší než 5 let“*. Ani od 1. ledna 2014 tak společnost nebude povinna vlastní akcie nabyté na základě usnesení valné hromady v předem stanovené lhůtě zcizit.

Závěr

Právní úprava pramenící z unijního práva má tu výhodu, že s jejím výkladem může pomoci i zahraniční doktrína. Tak tomu je i u hledání odpovědi na otázku, zda si společnost může ponechat vlastní akcie nabyté na základě usnesení valné hromady předem neomezenou dobu. Kladnou odpověď dávají i kolegové v Rakousku a Německu. Více hlav více ví.

Mgr. Milan Prieložný,
advokátní koncipient

[Glatzová & Co., s.r.o.](#)

Betlémský palác
Husova 5
110 00 Praha 1

Tel.: +420 224 401 440

Fax: +420 224 248 701

e-mail: office@glatzova.com

[1] Uvažovat lze pouze o povinnosti snížit základní kapitál společnosti. Musely by však nastat okolnosti předvídané v ust. § 161b odst. 4 věta druhá obchodního zákoníku.

[2] Viz doc. I. Štenglová a doc. B. Havel in Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol.: Obchodní zákoník. Komentář, 13. vydání, C. H. Beck, Praha 2010, str. 534, 535.

[3] Aktuálně se jedná o v zásadě identický čl. 21 odst. 1 nové Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/30/EU ze dne 25. října 2012, která nahrazuje Druhou směrnicí pro větší přehlednost a srozumitelnost.

[4] Viz prof. S. Kalss in Doralt, P., Nowotny, Ch., Kalss, S.: Kommentar zum Aktiengesetz. Band I - §§ 1 - 124, Linde, Wien, 2003, str. 684.

[5] Viz např. prof. J. Oechsler in Kropff, B., Semler, J. a kol.: Münchener Kommentar zum Aktiengesetz. Band 2. §§ 53a - 75, 2. vydání, C. H. Beck, Verlag Franz Vahlen, München, 2003, str. 529.

[6] Viz prof. J. Dědič in Dědič, J., Štenglová, I., Kříž, R., Čech, P.: Akciové společnosti, 7. vydání, C. H. Beck, Praha, 2012, str. 130.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)

- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Nová pravidla ICC pro rozhodčí řízení: Přehled klíčových změn účinných od 1. června 2026](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)
- [Když model počítá správně, ale závěr je zavádějící: limity AI při oceňování podniků](#)
- [Nařízení prodeje jednotky jako ultima ratio ochrany práv ostatních vlastníků?](#)